

บทความวิจัย

วิถีโออาร์ต ภาวะกดดันของการแสดงออกอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของมลายูปาตานี

อัยนา ญุฑุทธานนท์*

* ดร. และอาจารย์สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ประเภทศิลปะวีดิทัศน์ เพื่อศึกษาการวางองค์ประกอบศิลป์ในผลงานภาพเคลื่อนไหว ผ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงด้านภาวะจิตที่โดนกดทับของการแสดงออกอัตลักษณ์และชาติพันธุ์มลายูปาตานี ซึ่งเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาด้านข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทั้งทางด้าน การวางองค์ประกอบศิลป์ภาพและเสียงของวิถีโออาร์ตและข้อมูลด้านภาวะที่โดนกดทับในการแสดงออกทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มลายูปาตานี และขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยทำการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1. ขั้นตอนการลงสังเกตการณ์ โดยผู้วิจัยเริ่มจากบ้านตน คือ ตำบลปยุต อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ไปจนกระทั่งอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี 2. ขั้นตอนลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง 3. ขั้นตอนการถ่ายทำ โดยกำหนดการถ่ายทำจากสตอรี่บอร์ดที่ได้ออกแบบภาพไว้ เมื่อครบขั้นตอนทั้งหมด ผู้วิจัยถอดสัญญาณต่อการสะท้อนออกไปในสังคมในงานวิถีโออาร์ต เพื่อนำเรื่องราวไปสะท้อนให้สังคมได้ตระหนักถึงภาวะกดดัน กดทับด้านการแสดงออกอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มลายูปาตานี โดยทำการจัดแสดงนิทรรศการต่อไปเพื่อให้สังคมได้เห็นในสิ่งที่เพื่อนมนุษย์ร่วมโลกได้พบเจอที่นอกเหนือจากภาพข่าวทั่วไปที่ระบุภาพเหตุการณ์จำเพาะให้เห็นในรายวัน

คำสำคัญ: วิถีโออาร์ต, อัตลักษณ์, ชาติพันธุ์, มลายูปาตานี

Research

*Video Art: Pressure State Of Ethnical Identity
Expression Of Melayu Patani*

Ina Phuyutthanont*

*Dr. and Lecturer, Department of Visual Arts, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

Abstract

The research is creative research on video art which aims to study the placement of art composition in motion pictures through actual accounts of the suppressed mental state of the Malay Pattani ethnics. This research is qualitative research. The Researcher has divided the scope of the study into two steps. In the first step the research has conducted studies on data and documents related to both the placement of video and audio composition and data related to the suppressed condition of the expression of the Malay Pattani ethnics. In the second step the researcher conducted field studies, consisting of three sub-steps, namely 1. Observatory step where the researcher started from the researcher's home, TumbonPooyud, AmphurMueng, Pattani to AmphurSaiburi, Pattani, 2. Field interview step of involved people, and 3. Video shooting step based on the pre-designed pictures in storyboards. Upon completion of the three steps, the researcher has decoded them for the transfer of video arts to reflect the accounts so that the society will become aware of the pressured and suppressed expression of the Malay Pattani ethnics, which is carried out by the entailing exhibitions aimed to allow the society to witness what the fellow humans have faced apart from those in news reported daily.

Keywords: Video Art, Ethnical, Identity, Melayu Patani

บทนำ

การสะท้อนเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงบนภาวะที่ไม่สามารถจะสื่อออกไปด้วยข้อความคำพูดหรือภาพบางประการได้ ไปจนกระทั่งการแก้ไขปัญหาคือสิ่งที่เกิดขึ้น การทับซ้อนแย้งปะหลุกหลายประการก็ยากที่จะไขมันออกไปได้ เหตุเพราะมีการแทรกแซงไปด้วยผลประโยชน์นานาประการ ผลที่กระทบจึงเกิดขึ้นกับลมหายใจเล็กๆ หากแต่ลมหายใจนั้นมันหมายถึงความเป็นมนุษย์ การจะกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้ภาวะกดดันบางอย่างของการจะแสดงออกไป สิ่งหนึ่งที่สามารถแต่ต้องไปยังภาวะจิตสำนึกต่อสังคมนั่นคือ การใช้เครื่องมือที่เรียกว่าศิลปะในยุคโลกาภิวัตน์สิ่งสำคัญที่จะก้าวเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทันต่อการเข้าสู่พื้นที่แห่งสามัญสำนึกโดยการหยิบยกศิลปะที่เกิดขึ้นและถูกยอมรับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 บริบทของศิลปะประเภทวีดิโออาร์ตถูกนำมาแทนที่การสะท้อนเรื่องราวที่ละเอียดอ่อนส่งต่อไปยังผู้ชมให้ได้รับรู้ (วีดิโออาร์ต, 2552)

ศิลปะวีดิทัศน์ หรือวีดิโออาร์ต (Video Art) คือ การนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมากำหนดให้ภาพเคลื่อนไหวโดยผ่านการสร้างสรรค์จากผู้สร้างผ่านการลำดับความการเล่าเรื่องตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นผ่านการถอดสัญญาณ โครงสร้างทางบริบทสังคมที่เกิดขึ้นเป็นการทำงานร่วมกัน การนำหยิบยกความเป็นศิลปะมาสะท้อนต่อภาวะกดดัน ด้านการแสดงออกเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพูดกล่าวได้ในแง่บริบททางวัฒนธรรมหนึ่งเดียว การถูกยอมรับด้านวัฒนธรรม หลักปฏิบัติที่หลากหลายจักเป็นสิ่งที่ลดทอนความยุ่งเหยิงในเชิงสังคมได้

ภาวะความกดดัน (รัชชัย คงสกนธ์. 2011) ซึ่งมีสามเหตุขัดเจนจากผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จนทำให้เกิดสภาวะการปรับตัวผิดปกติ (adjustment disorder) จัดอยู่ในกลุ่มโรคจิตเวชที่เป็นแบบ non-psychotic โดยอาการทางจิตเวชมักจะเกิดภายในเวลา 3 เดือนหลังจากมีภาวะความกดดันมากระทบ ซึ่งหากเปรียบกับเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ภาวะความกดดันที่มาซึ่งความผิดปกตินี้มีมานานกว่า 200 ปี ตั้งแต่ตำนานการต่อสู้ระหว่างกลุ่มโจรปาตานีและมลายูมุสลิมต่อนเหนือ อันได้แก่ รัฐไทรบุรี รัฐกลัน

ตัน รัฐตรังกานู กับรัฐสยามหรือนับตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา สาเหตุของความกดดันอาจมีเพียงอย่างเดียว หรือหลายอย่างประกอบกันได้ ความกดดันอาจเกิดจากครอบครัว ทำให้เป็นปัญหากับบุคคลหนึ่งในครอบครัว หรือกับทุกคนในครอบครัวก็ได้ หรืออาจเป็นปัญหาของชุมชน โดยกลุ่มคนที่พบสถานการณ์ร่วมกัน อาจเกิดปัญหาการปรับตัวได้เช่นกัน เช่น ภาวะสงคราม การอพยพย้ายถิ่น ซึ่งความรุนแรงของเหตุการณ์ความไม่สงบไม่สามารถทำนายนามความรุนแรงของปฏิกริยาตอบสนองจากผู้นั้นได้ ซึ่งผู้ที่มีจิตใจอ่อนแออาจมีความผิดปกติอย่างมากต่อความกดดันในระดับต่ำหรือระดับปานกลาง ทั้งหมดนี้เกิดเป็นความกดดันที่ทำให้เกิดการสูญเสียอัตลักษณ์ความเป็นตนเองไป โดยเกิดจากความสูญเสียที่ไม่อาจควบคุมได้ในสถานการณ์ความไม่สงบบนพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในขณะที่ผู้อื่นอาจเกิดความผิดปกติเพียงเล็กน้อยทั้งที่ได้รับความกดดันอย่างรุนแรงต่อเนื่องก็ตาม สภาวะความกดดันก่อให้เกิดสิ่งหนึ่งขึ้นมาเสมอ โดยภาวะแรงกดดันที่กล่าวมานี้มีผลทำให้เกิดความสูญเสียซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตน กลืนอายุความเป็นวัฒนธรรมมลายูที่สวางามวิจิตรบรรจงหายสาบสูญไปโดยไม่รู้ตัว จากแรงกดดันของสงคราม ช่วงระหว่างสงคราม หลังสงคราม หรือแม้กระทั่งจากแรงกดดันจากครอบครัวซึ่งหมายถึงอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับจากเพื่อน คนใกล้ตัวที่จะทำให้บุคคลเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด ค่านิยม อัตลักษณ์ และความเป็นชาติพันธุ์ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคน สังคม สภาวะความเป็นอยู่นั้นได้ นักจิตวิทยาสังคม เวนดี้ เทรนอร์ (Wendy treynor) ได้อธิบายถึงประสิทธิผลของภาวะแรงกดดันจากครอบครัวด้วยทฤษฎีผลการเคลื่อนไหวของอัตลักษณ์เฉพาะทันที โดยการพยายามยอมรับเอามาตรฐานที่มีอยู่มาเป็นมาตรฐานของตน เมื่อสามารถจัดความขัดแย้งทางจิตได้แล้ว จิตจะกลับสู่สภาวะการประสานกลมกลืนโดยไม่ทำให้เกิดการทบทวนสำนึกในชาติพันธุ์ของบรรพบุรุษที่เคยมีมาแต่อย่างใด ซึ่งในลักษณะนี้จะเป็นการกลืนอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นตนกลายเป็นอื่นได้ทันทีโดยไม่รู้ตัว ซึ่งสามารถทราบได้อีกทีก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นมันได้หายสาบสูญไม่เสร็จสิ้นแล้ว สิ่งเหล่านี้ โรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ได้

ให้คำจำกัดไว้ว่า “มายาคติ” (Myth) เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ความหมายในปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ว่าด้วยการประกอบสร้างความหมายทางวัฒนธรรม โดยระบุถึงความหมายอันกลบเกลื่อนผ่านความคุ่นชินการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน รวมไปถึงจนกระทั่งธรรมชาติและการเสกสรรปั้นแต่งเป็นการสื่อความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรม ซึ่งถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นธรรมชาติ (Mythologies, 2015)

ความรู้สึกเรื่องอตัลลัษณ์มีส่วนสำคัญ (อตัลลัษณ์และความรุนแรง, 2012) ต่อความแข็งแกร่งและอบอุ่นทางความสัมพันธ์ของบุคคลไปยังอีกบุคคล ไม่ว่าจะเพื่อนบ้านผู้คนในชุมชนเดียวกัน พลเมืองร่วมชาติหรือผู้ศรัทธาในศาสนาเดียวกัน การมุ่งความสนใจไปที่อตัลลัษณ์ใดโดยเฉพาะนั้น สามารถต่อกัยสายสัมพันธ์จนทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีได้มากมาย กระทั่งช่วยนำพาเราออกจากชีวิตที่มีแต่ตัวเองเป็นศูนย์กลางไปได้ การกล่าวถึงอตัลลัษณ์ร่วมกับคนอื่นในชุมชน ทางสังคมเดียวกันสามารถทำให้ชีวิตของคนทั้งดีขึ้นภายในชุมชนจึงถือว่าเป็นทรัพยากรชนิดหนึ่งเหมือนกับทุนด้วยความเข้าใจแบบนี้สำคัญ แต่จำเป็นต้องสมทบด้วยการตระหนักให้รอบด้านขึ้นว่า ความรู้สึกเรื่องอตัลลัษณ์สามารถกีดกันผู้คนจำนวนมากออกไป แม้ในขณะที่โอบรับผู้อื่นอย่างอบอุ่น ชุมชนที่เป็นปึกแผ่นสูง ซึ่งผู้อยู่ร่วมชุมชนทำเรื่องแสนวิเศษต่อกันโดยสัญญาตัญญาณ ด้วยน้ำหนึ่งใจเดียวกันอย่างไม่มีเงื่อนไข อาจเป็นชุมชนเดียวกันที่เขยื้อกัอนอิฐใส่หน้าต่างบ้านผู้อพยพ ซึ่งย้ายถิ่นมาอยู่ในบริเวณนั้นจากที่ไห่นสัักแห่งกัตาม เคราะหักรรมแห่งการกัิดกันออกไปไม่สามารถเกิดคู้ชนานไปด้วยกันแห่งการโอบรวมทุกฝ่ายในสังคมเดียวกัน

ความรุนแรงที่บ่มเพาะขึ้น ซึ่งเชื่อมโยงกับความขัดแย้งทางอตัลลัษณ์นั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถึงแม้คุณภาพทางอำนาจภายในอาจเปลี่ยนไป แต่การที่คนกลุ่มหนึ่งเล็งเห็นคนอีกกลุ่มหนึ่งว่าเป็นศรัตรูไปอย่างเข้มข้น การชูธงอตัลลัษณ์ชูดานอิสลามอย่างแข็งกร้าว เคียงคู้ไปกับ การเอารัดเอาเปรียบโดยอาศัยการแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติ นั้น นำไปสู่การข่มขืนและฆ่าเหยื่อผู้ด้อยอำนาจกว่าในทางตอนใต้ของเขตปกครองที่อยู่ภายใต้ทหารจนน่า

วิตก อิสราเอลและปาเลสไตน์ยังต้องเผชิญความเดือดแค้นของอตัลลัษณ์แบบขั้ว ที่พร้อมจะลงทัณฑ์อีกฝ่ายหนึ่งด้วยความเกลียดชังอยู่ต่อไป อัลกออิดะได้ประโยชน์อย่างมหาศาลจากการปลุกฝั่งและใช้อตัลลัษณ์อิสลามอย่างรุนแรง ที่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านคนตะวันตกโดยจำเพาะมีรายงานจากอาบูกราบิและที่อื่นๆ โดยไม่ขาดสายว่า บรรดาทหารอเมริกันหรืออังกฤษผู้ถูกส่งไปปฏิบัติยุทธการเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย กลับดำเนินกิจกรรมที่เรียกว่า “การกล่อมเกล่า” นักโทษด้วยวิธีซึ่งเป็นการย่ำยีความเป็นมนุษย์อย่างถึงที่สุด อำนาจที่ปราศจากขอบเขตเหนือชีวิตของผู้ต้องสงสัยว่าเป็นนักรบฝ่ายศัตรูหรือเป็นมารร้ายนั้น แบ่งแยกนักโทษและผู้คุมออกจากกันอย่างเด็ดขาดด้วยเส้นแบ่งที่แข็งกร้าวของอตัลลัษณ์เชิงแบ่งแยก หลายครั้งดูเหมือนว่าอำนาจนี้จะเบียดเบียนขัปลัษณ์ที่ไม่เป็นการเผชิญหน้าของฝ่ายตรงกันข้ามออกไปเรื่องอื่นใดของอีกฝ่ายรวมทั้งเรื่องหนึ่งคือ สมาชิกภาพร่วมกันของเผ่าพันธุ์มนุษย์การตระหนักถึงสายพันธุ์ที่ทับซ้อนถ้าการคิดบนฐานอตัลลัษณ์ การเปิดรับการจัดปรุงแต่งอันโหดเหี้ยมดังกล่าวได้ โดยทั่วไปจะหว่ววิธีแก้โดยพยายามกดทับหรือปิดปากการเรียกหาอตัลลัษณ์ ประเด็นคืออตัลลัษณ์สามารถเป็นได้ทั้งต้นธารของความรุ่มรวยและความอบอุ่น และเป็นต้นธารจากความรุนแรงและความโหดร้าย ฉะนั้นจึงมีเหตุผลน้อยมากที่จะพิจารณาอตัลลัษณ์แบบปฏิบัติสามารถถูกทำลายโดยพลังของอตัลลัษณ์แบบทับซ้อน แน่นอนว่าอตัลลัษณ์แบบทับซ้อนเหล่านี้อาจรวมถึงคุณลักษณะรวมโดยทั่วไปของมนุษยชาติที่พวกเราาร่วมกันตลอดจนอตัลลัษณ์อื่นๆ อีกมากมายที่ทุกคนมีอยู่ในเวลาเดียวกัน ประเด็นนี้นำไปสู่วิธีจัดหมวดหมู่ผู้คนแบบอื่นๆ ซึ่งสามารถยับยั้งการเอารัดเอาเปรียบ โดยใช้การจัดประเภทแบบหนึ่งได้อย่างก้าวร้าวรุนแรง

ข้อจำกัดและเสรีภาพนักคิดแนวชุมชนนิยมจำนวนมากเสนอว่า (อตัลลัษณ์และความรุนแรง, 2012) อตัลลัษณ์ของชุมชนเป็นเรื่องที่ต้องตระหนักด้วยตนเอง (self-realization) เท่านั้น ไม่ใช่เรื่องของการเลือกอย่างไรก็ดีเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อถือว่าที่จริงแล้ว บุคคลคนหนึ่งไม่มีการเลือกในการตัดสินใจว่าจะให้ความสำคัญ โดยเปรียบเทียบมากน้อยเพียงใดแก่กลุ่มต่างๆที่เขาหรือ

เธอเป็นสมาชิกอยู่ รวมทั้งยากที่จะเชื่อว่าบุคคลต้องทำ เพียงแต่ค้นพบอัตลักษณ์ของตัวเอง รวาก็ว่าอัตลักษณ์ นั้นเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติโดยแท้ ทั้งนี้โดยข้อเท็จจริง แล้ว เราทั้งหมดล้วนทำการเลือกอยู่ตลอดแม้โดยปริยาย ว่าอะไรคือลำดับความสำคัญที่พึงให้แก่สายสัมพันธ์หรือ การคบค้าสมาคมต่างๆของเรา เสรีภาพในการกำหนด ความรักดีและลำดับความสำคัญระหว่างกลุ่มต่างๆ ซึ่ง เราอาจเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนั้นคืออิสรภาพที่สำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งเรามีเหตุผลที่จะตระหนักถึงคุณค่าและพึง ปกป้อง แน่แน่นอนว่าการดำรงอยู่ของการเลือกไม่ได้บ่งชี้ว่า การเลือกจะไม่มีขอบเขตจำกัด ที่จริงแล้วการเลือกจะอยู่ ภายในขีดจำกัดของสิ่งที่เห็นว่าสามารถเป็นจริงได้เสมอ ความสามารถเป็นจริงได้ในกรณีของอัตลักษณ์ขึ้นอยู่กับ คุณลักษณะ และสภาพแวดล้อมในแต่ละกรณีที่กำหนด ว่าอะไรคือทางเลือกที่เป็นไปได้สำหรับวิถีทางเลือก ทุก ทางเลือกในเรื่องใดก็ตามต้องเผชิญอยู่แล้วในความเป็น จริง อันที่จริงไม่มีอะไรที่เป็นเรื่องพื้นฐานและเป็นสากล เกินกว่าข้อเท็จจริงที่ว่า การเลือกทุกชนิดในทุกกรณีล้วน เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายใต้ขีดจำกัดจำเพาะบางประการ ใน แง่ด้านความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่น

ในโลกปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 (ความไม่หลากหลายของความหลากหลายทาง วัฒนธรรม, 2009) ไม่ได้มีเพียงความหลากหลายทาง วัฒนธรรมอย่างเดียวเท่านั้นที่มีความสำคัญ วัฒนธรรม ลูกผสม (hybrid culture) ก็มีความสำคัญมากกว่าการ เป็นแค่วัฒนธรรมบริสุทธิ์ วัฒนธรรมพันธุ์ผสมหรือ ลูกผสมที่ไม่ใช่พันธุ์แท้ กลับได้รับการยอมรับว่าเป็นหัวใจ สำคัญของการบริหารองค์กรและระบอบทุนนิยมชั้น ปลาย (late capitalism) ภายใต้สภาวะดังกล่าวทำให้ การมีอัตลักษณ์แบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียวกลับ กลายเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงและการทำงาน ความหลากหลายในอัตลักษณ์หรือพหุลักษณะจึงเป็นสิ่ง สำคัญสำหรับการดำรงอยู่ในเมื่อกล่าวถึงความ หลากหลายนั้นก็แสดงว่า ความหมายของความ หลากหลายของวัฒนธรรมเองย่อมไม่สามารถที่จะมีเพียง หนึ่งเดียวได้ เพราะถ้ามีความหมายไม่หลากหลายก็ย่อม กลายเป็นกรอบคิดที่ไม่มีหลากหลายไปโดยปริยาย การไม่มีความหลากหลายหรือมีเพียงความหลากหลาย

เดียวของความหลากหลายทางวัฒนธรรม แสดงว่า วัฒนธรรมนั้นเป็นเพียงวัฒนธรรมเดียว (monoculture) สำหรับความคิดเชิงวัฒนธรรมเดียวยังมีปรากฏให้เห็น ได้จากกรอบคิดเรื่องการมีราก ที่มีรากแก้วเป็นแกนใหญ่ เพียงอันเดียวส่วนอื่นถือว่าเป็นรากฝอย แต่เมื่อทั้งราก แก้วและรากฝอยต่างก็แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียม กัน กรอบคิดเรื่องรากบ่งบอกถึงกรอบคิดแบบวัฒนธรรม เดียว คือการกล่าวถึงหลักปฏิบัติในการนับถือศาสนาที่ เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกิดขึ้นด้วย การไม่ยอมรับและลดทอนการเรียนรู้ทางศาสนาอิสลาม ลง การถูกเปลี่ยนนามสกุลเปลี่ยนชื่อ การลดทอนการ แต่งกายจากกรอบหลักศาสนา ไปจนกระทั่งการเปลี่ยน ชื่อถนนหนทาง สถานที่เดิมต่างๆที่เคยเกิดขึ้นในสมัย อาณาจักรปัตตานี

การใช้เหตุผลในการเลือกอัตลักษณ์ที่เหมาะสม ตรงประเด็น ต้องข้ามพ้นภูมิปัญญาบริสุทธิ์ไปสู่ ความหมายทางสังคมที่ไม่แน่นอน เหตุผลนั้นไม่ เพียงแต่เกี่ยวข้องกับทางเลือกอัตลักษณ์ แต่การใช้ เหตุผลยังต้องคำนึงถึงบริบทสังคม และความเหมาะสม ตรงประเด็นอันไม่แน่นอนของการอยู่ในกลุ่มประเภท หนึ่งประเภทใด รัฐปัตตานี ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ ไทยครอบคลุมพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในปัจจุบัน ทำให้ทั่วปัตตานีมีทั้งมลายูมุสลิม มลายูพุทธ และศาสนาอิสลามเป็นที่ยอมรับของชาวมลายูใน อาณาจักรปัตตานี ในปีค.ศ.1457 พญาตู่ นักปา อินทிரาม หาวังสาและเหล่าบรรดาอำมาตย์มนตรี แม่ทัพนายกอง รวมถึงพระโอรสและพระธิดาก็เข้ารับอิสลามอย่าง เป็นทางการด้วยการเชิญชวนของซัยค์ ซาอิด ดังนั้น ปา ตานีจึงกลายเป็นรัฐอิสลามตั้งแต่นั้นมา ซึ่งได้รับการเรียก ขานในนาม “ปัตตานี ดารุสสลาม” โดยปกครองแบบ อิสลามคือ ถือเอาคัมภีร์อัลกุรอานเป็นธรรมนูญการ ปกครองและอัลฮะดีษการเมืองในโลกมลายูเป็นแนว ปฏิบัติในวิถีชีวิต (ฮาดี เสือสมิง www.islammore.com อ้างจาก ปาตานี ประวัติศาสตร์และการเมืองในโลก มลายู: อารีฟีน บินจีและคณะ หน้า 2549; 63-66)

ปัตตานีได้เปลี่ยนจากรัฐพราหมณ์-พุทธ มาเป็น รัฐอิสลามและยังคงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเปลี่ยน สภาพของรัฐมลายูอื่นในภูมิภาคนี้ เช่น รัฐมลายูในอา

เจาะห์, สุมาตรา, ซวา, กลันตัน, ตรังกานู, มะละกา และปาหัง เป็นต้น ซึ่งได้เปลี่ยนจากรัฐพราหมณ์-พุทธ มาเป็นในลักษณะวิธีที่คล้ายกัน โครงสร้างระบอบการปกครอง และจิตวิญญาณ หรือเป็นรัฐของชาวมลายูมุสลิมที่ยังคงมีอิทธิพลของวัฒนธรรมและความเชื่อแบบมลายูโบราณฝังรากหยั่งลึกอยู่ ซึ่งอาจเป็นผลพวงมาจากวัฒนธรรมและความเชื่อดังกล่าว รวมถึงในส่วนของสุมาตรา-อินโดนีเซีย และคาบสมุทรมลายู ถึงแม้ว่าศาสนาอิสลามได้เข้าไปแทนที่แล้ว และทำให้โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมของปาตานีโดยรวม ค่อยเปลี่ยนเป็นจากฮินดู-พุทธ แต่ก็ยังแฝงด้วยวัฒนธรรมดั้งเดิมผสม ซวา และ ฮินดู-พุทธ ก็ตาม (อาลี เสือสมิง www.islammore.com อ้างจาก รัฐปัตตานีในศรีวิชัย: สัจจิตต์ วงษ์เทศ, บรรณาธิการสำนักพิมพ์มติชน, (2549: 243)

จากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรในประเทศไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม 4.56 เปอร์เซ็นต์ ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในการดำเนินชีวิต เป็นสังคมมุสลิมที่ใช้วัฒนธรรมอิสลาม มีวิถีชีวิตเฉพาะที่แตกต่างไปจากประชาชนทั่วไปของประเทศ ทั้งการใช้ชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ มุสลิมใช้กฎหมายหรือบทบัญญัติจากคัมภีร์อัล-กุรอาน (Al-quran) มิใช่เป็นเพียงคัมภีร์ทางศาสนาที่มีบทสวดมนต์หรือคำสอนทางความเชื่อหรือทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่เป็นคัมภีร์ที่จารึกบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักศรัทธา พิธีการทางศาสนา ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การปกครอง การแพทย์ การคำนวณ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย การชู้ต สังคม วัฒนธรรม และบทขอพร หรือเรียกได้ว่าเป็นตำราที่ใช้สำหรับการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย และต่อเนื่องไปยังโลกแห่งความตาย หรือ อาคิเราะห์ (Akirah) นั่นเอง มุสลิมถือว่าอัล-กุรอานเป็นธรรมนูญชีวิตทุกคน การกระทำทั้งหลายจะต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของอัล-กุรอาน ทั้งยังเตือนตัวเองให้สำนึกถึงความสำคัญของอัล-กุรอานที่มีต่อการดำรงชีวิต ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลเหนือขนบธรรมเนียมประเพณีของอิสลามอยู่มาก หรือมีลักษณะเป็นกฎหมายอยู่ในตัวทุกคนต้องเรียนรู้ละปฏิบัติ ตามโดยเคร่งครัด มุสลิมทุกคนถือว่าเป็นนักบวช การ

ประกาศตนเป็นมุสลิมเพียงแต่ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ มะหะหมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ ชาวมุสลิมไม่มีการกราบไหว้บูชาเคารพ เช่น รูปปั้นหรือภาพต่างๆ ดังนั้น ศิลปะหรือปูชนียสถานวัตถุ จึงไม่มี มีแต่สุเหร่า มัสยิด และคัมภีร์อัล-กุรอาน และคำสอนของนบีมุฮัมมัด ว่าการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิม ผู้ใดเรียนภาษาของอีกพวกหนึ่งจะปลอดภัยจากการหลอกลวงของบุคคลเหล่านั้น และการศึกษาทางโลกก็จำเป็น ดังนั้น ศาสนาไม่ใช่สาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เกี่ยวกับความรุนแรงตรงที่ถูกคนบางกลุ่มนำมาใช้เป็นข้ออ้างเพื่อให้ความชอบธรรมกับวิธีการรุนแรงของตน (http://heritage.mod.go.th/nation/situation/sit3_.html)

นอกจากศาสนาแล้ว ประวัติศาสตร์ปาตานีและอัตลักษณ์ความเป็นมลายูก็ถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างให้แก่วรรณกรรมดังกล่าวด้วยเช่นกัน เมื่อเหตุปัจจัยแห่งความรุนแรงมีหลายชั้น การมุ่งจำกัดตัวบุคคลในกระบวนการแบ่งแยกดินแดน จึงไม่สามารถนำความสงบมาสู่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างแท้จริง เพราะรากเหง้าแห่งความไม่พอใจและความรุนแรงยังคงดำรงอยู่ แม้คนหนึ่งจะถูกจำกัด คนใหม่ก็จะมาแทนที่ เป็นเช่นนี้มาหลายทศวรรษ ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงก่อให้เกิดความกดดันของผู้ครอบงำอยู่ทั่วทุกพื้นที่ คนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กล่าวว่าการรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนเองไว้เท่านั้น ด้วยการใชภาษามลายูท้องถิ่น ศาสนาและวัฒนธรรมตามแบบอิสลามเพื่อเป็นมุสลิมที่ดีตามแบบฉบับหลักศาสนา ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง ภาครัฐพยายามที่จะใช้กลไกของรัฐผสมผสานกลมกลืนสังคมมุสลิมมลายู ให้มีความเป็นไทยมากขึ้นด้วยเช่นกัน ผ่านการใช้กลไกของระบบราชการ เช่น ความพยายามในการปฏิรูปการจัดการศึกษาแบบอิสลามหรือการเปลี่ยนชื่อสถานที่จากภาษามลายูท้องถิ่นให้เป็นภาษาไทย เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวชาวบ้านบางกลุ่มในพื้นที่ไม่ยอมรับภาษาไทยที่ถูกกำหนดไว้ในวิถีปฏิบัติ ดังจะเห็นได้ว่ารัฐไทยขาดความเข้าใจของศาสนาอิสลามในความพยายามที่จะผสมผสานกลมกลืนสังคมมุสลิม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจเป็นการบ่อนทำลายอัต

ลักษณะของคณมุสลิมดั้งเดิมจนเกิดเป็นต้นตอของปัญหา ความขัดแย้ง จึงเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่ทับซ้อนจาก ภาวะแรงกดดันของคนในพื้นที่ ได้ถูกพัฒนากลายเป็น เรื่องของผลประโยชน์ ซึ่งเป็นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นจากคน บางกลุ่ม ได้มีเงื่อนไขมากมายนำไปสู่การต่อสู้ที่ยืดเยื้อ ยาวนาน จากเพียงคำพูดแปรเปลี่ยนเป็นการกระทำ เริ่ม จากวิธีการไปสู่มาตรการที่หนักหน่วงจนในที่สุดสิ่งที่ไม่ คาดคิดก็เกิดขึ้นด้วยการตัดสินใจใช้อาวุธและความตาย อย่างโหดร้ายทารุณ กระทั่งตกหลุมพรางไปสู่ประเด็น ศาสนา แม้ว่าหลายฝ่ายต่างพยายามป่าวประกาศ แนวทางสันติวิธีเพื่อรับแรงดับวิกฤตไฟได้มาจนถึงทุกวันนี้ ผลสะท้อนที่เปรียบดั่งกระจกเงาก็คือความรุนแรงเช่นกัน ด้านผู้นำศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม จำเป็นต้องออกมาเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ตก อยู่ในกับดักของความรุนแรงที่ถูกนำเสนอ จากชุมชนที่มี ความสงบสันติเพราะประเด็นศาสนากลายเป็นเงื่อนไข สำคัญที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือสู่ความแตกแยกของผู้อยู่ อาศัยในพื้นที่ สาเหตุหลักมาจากภาวะกตตันจากสิ่งที เกิดขึ้นทั้งปวงจนทำให้ใครหลายคนต้องลุกขึ้นมาจับอาวุธ เพื่อต่อสู้กับสิ่งที่ถูกกดทับมาโดยตลอด เพื่อให้รักษาซึ่งไว้ ความเป็นชาติพันธุ์สืบไป

ดังนั้นการที่จะสร้างสื่อเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจให้แก่ท้องถิ่น และคนในชาตินั้น โดยเน้นเฉพาะ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยแต่ไม่ได้พัฒนาจิตใจสำนึก ของกลไกให้ตระหนักถึงความสำคัญในความหลากหลาย ของชนชาติ แต่กลับเน้นเรื่องเอกลักษณ์อย่างเดียว โดย ละเลยอัตลักษณ์ของชาติที่ประกอบด้วยระบบนิเวศน์ทาง วัฒนธรรมที่หลากหลาย ถึงตอนนี้หลักชัยยึดเหนี่ยวของ การแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ จึงเหลืออยู่เพียงหนึ่งเดียวนั้นคือ ศาสนา ทุกๆศาสนาเป็นดั่งกระแสบ้างคอบลอบประโลมด้วย คำสั่งสอนและสร้างปมปรกการหัวใจที่หดเหี่ยวจากการ สูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ ให้อินทรีย์ขัดแย้งต่อสู้พร้อมเผชิญ ภัยร้ายที่รุนแรงยิ่งกว่าภัยพิบัติในด้านความรู้สึกของการ สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักและยิ่งไปกว่านั้น คือ สูญเสียซึ่ง ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของความเป็นมลายูมุสลิมที่ งดงามด้านศิลปวัฒนธรรมไปโดยปริยาย เพื่อให้สังคมได้ ตระหนักถึงภาวะกตตันจากการที่ต้องบีบขิ้นในเรื่องของ

ความเป็นตนเอง ลักษณะเฉพาะตัวเอง อันมีผลมาจาก สงครามที่ไม่อาจควบคุมได้ และจากภาวะแรงกดดัน ดังกล่าวจนทำให้มีผลพวงของการระเบิดที่ถูกเก็บสั่งสม ก่อตัวมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนับร้อยปี จากแรงระเบิด ดังกล่าวจึงทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาเสมอ และยังให้สังคมได้ เข้าใจความเป็นชาติพันธุ์มลายูมุสลิม กลิ่นอายวัฒนธรรม ความงดงามที่ถูกปกปิดด้วยภัยสงครามกลางเมืองทั้ง ทางด้านจิตใจและทั้งทางด้านร่างกาย เพื่อตอกย้ำให้ สังคมได้ตระหนักถึงความสูญเสียอัตลักษณ์เฉพาะโดย รู้ตัวของคนในพื้นที่ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องทำ การวิจัยนี้ เพื่อแสดงออกภาวะของคนในพื้นที่ให้สังคมได้ เข้าใจและตระหนักในการใช้ชีวิตอยู่ในแต่ละวันด้วย ความกดดัน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพ มนุษย์และสังคมในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความ เป็นอัตลักษณ์ก่อนไปพัฒนาในระดับประเทศ โดยผ่าน การสร้างสรรค์ผลงานวิดีโออาร์ตในการสะท้อนเรื่องราว คุณค่า วัฒนธรรม ความเป็นเฉพาะของพื้นที่ถิ่นในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่เดิมมา

วิธีการศึกษา

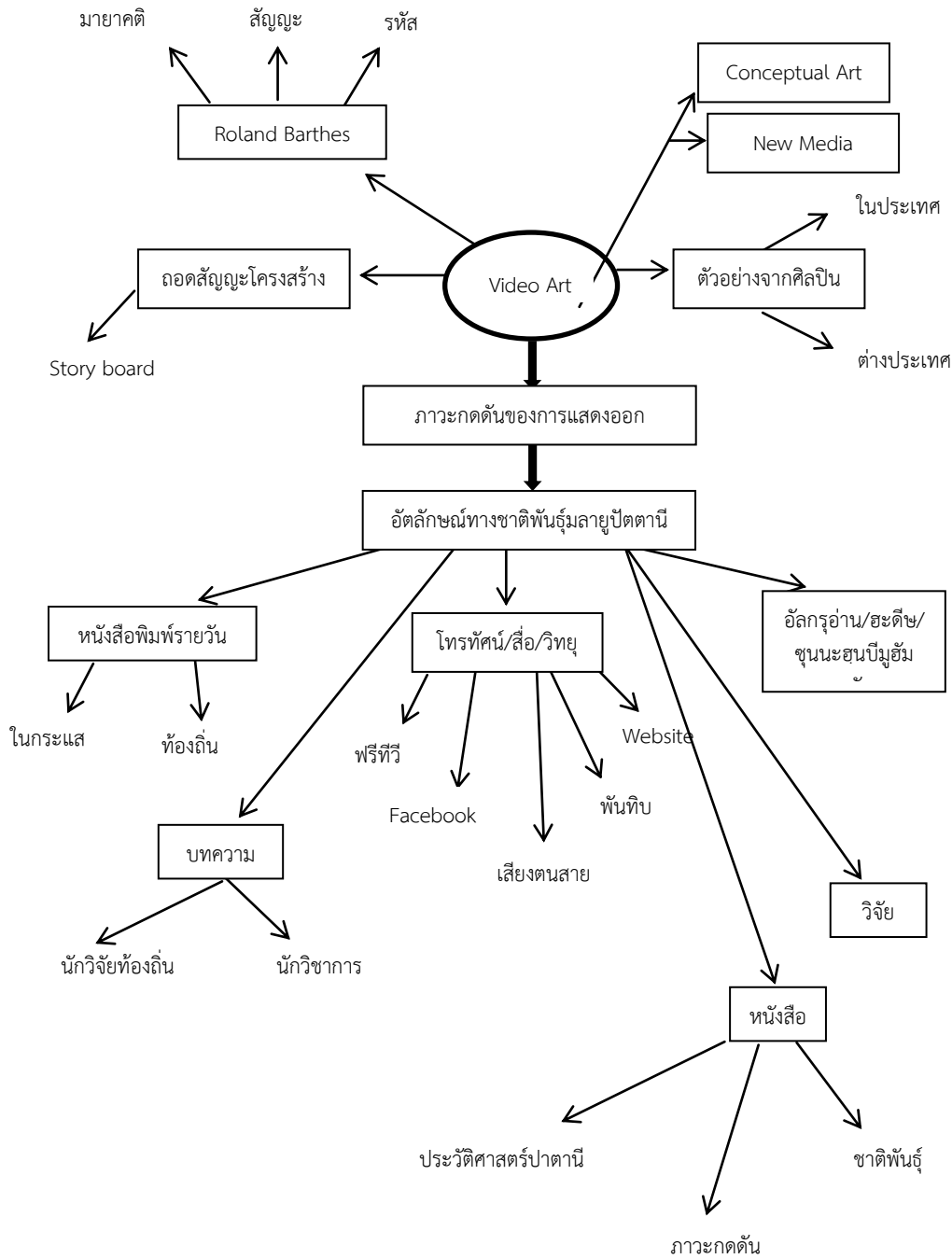
งานวิจัยสร้างสรรค์นี้เป็น Documentary Research ภายใต้กรอบเวลาย้อนไป 10 ปี นับจากพ.ศ. 2549-2559 โดยมีการสรุปข้อมูลภาวะกตตันจาก สถานการณ์ในอดีตและปัจจุบันผ่านอัตลักษณ์เฉพาะของ คนในพื้นที่ ทั้งทางด้านพฤติกรรมภายนอก สภาวะจิต ภายใน และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในบางประเด็นที่ เกี่ยวข้องต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยมีการเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ ภาคนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคนพื้นถิ่นที่มีอายุ ระหว่าง 70-90 ปี จำนวน 15 คนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อให้เข้าใจต่ออัตลักษณ์เฉพาะ ความเป็นชาติพันธุ์แต่เดิมมา และปัญหาที่ทำให้เกิด สภาวะกตตันจากสงครามทั้งในอดีต ปัจจุบัน และ อนาคต โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะวีดี ทักษ์ชื่อว่า "Video Art : MY PATANI" โดยแบ่ง ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูลไว้ 3 ลำดับ ดังนี้

ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลด้านเอกสารข้อมูล การศึกษาค้นคว้าก่อนการลงพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัย

ต้องทราบถึงบริบทของพื้นที่ในชั้นเบื้องต้น ซึ่งมีความแตกต่างและละเอียดอ่อนเป็นอย่างมากในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ทางตอนใต้สุดของประเทศไทย เนื่องจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมากแล้ว ยังมี

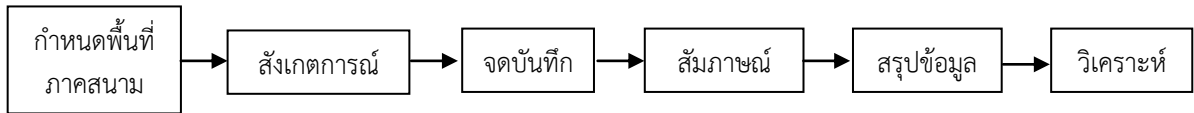
ชนบประเพณีวิถีปฏิบัติของคนสามจังหวัดส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามที่ต้องทำความเข้าใจในหลักการการดำเนินชีวิต และยังคงต้องทราบถึงภาวะของการสูญเสียที่มา สาเหตุประการอย่างลุ่มมแท้ในทุกบริบทสังคม

1) ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามผู้วิจัยทราบ
 เข้าใจ เข้าถึงทุกมิติด้านเอกสารตามข้อที่ 1 พร้อมทั้ง
 เจตนาที่แท้จริง เพื่อได้ข้อมูลที่แท้จริงที่สุดของภาวะการ
 แสดงออก ภายใต้ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการแสดงออกซึ่ง
 ตัวตน โดยมีการสังเกตการณ์ด้านพฤติกรรมในการลง
 พื้นที่ด้วยการจดบันทึกลักษณะอาการต่างๆที่เมื่อพบกับ

พนักงานของรัฐ รวมทั้งได้มีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องที่
 ทราบข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์การเมืองความเป็นชาติ
 และข้อมูลทางด้านศาสนา ทั้งหลักปฏิบัติที่ถูกต้องนำมา
 เป็นข้อมูลและกำหนดเครื่องมือทางการสร้างศิลปะ
 ไว้ดังนี้

2) การสร้าง Storyboardการรับข้อมูลอย่าง
 ครบถ้วน สิ่งสำคัญที่สุดที่นักวิจัยสร้างสรรค์ผลงานวิดีโอ
 อาร์ตนั้นคือ การกำหนดเป้าหมายให้สะท้อนสู่สังคมได้

อย่างถ่องแท้ นั่นคือ การถอดสัญญาณกับสิ่งที่ได้รับ พร้อม
 ทั้งสร้างเป็นภาพตามลำดับขั้นตอนเป็น Storyboard

สัญญาณโครงสร้างจากการลงพื้นที่		
ภาวะกดดัน	ผลกระทบระดับการแสดงออก	รหัสที่ใช้ใน Video Art
การแต่งกาย	-โดนด่านตรวจอยู่บ่อยครั้ง -สถานที่ราชการ → การติดต่อสื่อสาร	ถนน
ภาษา (มลายูท้องถิ่น) -ผู้หญิง → -ผู้ชาย →	เมื่อโดนกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อการร้ายไม่สามารถปกป้อง ตัวเองได้ มุสลิม	ภาพมุมต่ำ (กดต่ำลง)
วัฒนธรรม	-เทศกาลลดลง -การกลืนวัฒนธรรมแบบเดียวกันทั้งประเทศ -ความหลากหลายหมดไปด้วยความเป็นมายาคติ	หลุมฝังศพ หรือกูโบร์
วิถีชีวิต	-จ่ายอม -น้อมรับ	-การละหมาด -การขอพร (ดูอาร์) ต่อพระเจ้า

สรุปกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

หลักการวิเคราะห์ผลงานประเภทศิลปะวีดิทัศน์
 เป็นการนำหลักการทางความรู้สึกในเชิงสัญลักษณ์มาเป็น
 หลักในการวิเคราะห์ทางด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อการ
 สะท้อนการวิเคราะห์ทางด้านข้อมูล นำมาให้ได้ซึ่งภาพ
 การจัดวางใช้การวิเคราะห์ทางด้านองค์ประกอบศิลปะมุม
 ภาพ ใช้การจัดวางด้วยความสมดุลด้านอารมณ์ความรู้สึก
 ใช้การรับรู้ด้านเสียง จังหวะการเคลื่อนไหวของระยะใกล้
 ไกล และการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องให้ความหมายด้วย

การวนซ้ำ หมายถึงเหตุการณ์ที่คอยเกิดขึ้นซ้ำซาก ความ
 กดดัน บริบทสังคมใช้สัญลักษณ์ของเสียงรถมอเตอร์ไซด์
 วิ่งจากซ้ายไปขวา มาสื่อถึงชีวิตที่คอยเคลื่อนไหวในพื้นที่
 อัตลักษณ์แห่งความเป็นมลายูปัตตานีมีให้เหลือเพียงเสียง
 บทสวดและบทขอพรจากคัมภีร์อัลกุรอาน

ผลการวิจัย

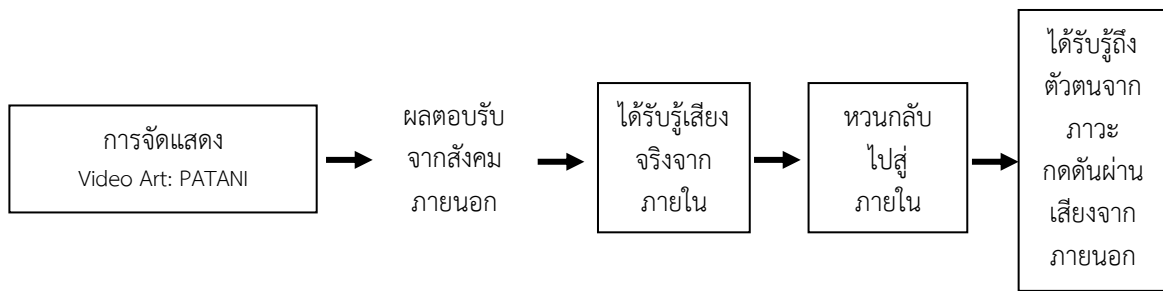
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์
 มลายูปัตตานีจากภาคเอกสาร และการลงพื้นที่ภาคสนาม

ผ่านกระบวนการปัจจุบันด้วยบริบทสังคมในพื้นที่ เพื่อสื่อภาพสะท้อนไปยังทั้งคนภายนอกและภายในด้วยตนเอง ตอกย้ำให้ตระหนักถึงการสูญเสียอัตลักษณ์ที่ควรจะมีผลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ คือการสะท้อนภาพจริงที่เกิดขึ้นเพื่อหวนรำลึก และให้คุณค่าของชีวิต ลมหายใจความเป็นมนุษย์ที่อาศัยการสวดลมหายใจเดียวกันทั่วโลก ยังให้บททวนเรื่องความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม การยอมรับหลักปฏิบัติทางความต่างของศาสนา ไม่ให้เหลือเพียงประเพณีประติษฐั วัฒนธรรมประติษฐั ศาสนาประติษฐัในปัจจุบัน การส่งผ่านด้วยการสร้างสรรค์งานด้านศิลปะประเภทสื่อวีดิทัศน์ ภายใต้แนวคิด “ภาวะกดดันของการแสดงออกจากมนุษย์” เป็นหลักทางเดียวที่จักสามารถแก้ไขปัญหาร้ายได้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา จากด้าน

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ สังเกตด้านพฤติกรรม ปรากฏให้เห็นถึงคำตอบในชุดเดียวกัน คือ ความหวาดระแวง ความต้องอยู่รอดโดยการเลี้ยงเปียงประเด็นหรือบุคคลที่เคยต้องโทษคดีความมั่นคงในช่วงเวลา 2-5 ปีที่ผ่านมา

เมื่อพิจารณารายละเอียดของคำตอบจากการสังเกตและจากบทสัมภาษณ์ด้านภาคสนาม พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลในเชิงลึกที่ว่าด้วยเรื่องประวัติศาสตร์ในบางประเด็นที่เกี่ยวข้องไปในเชิงการเมือง ความกลัวกังวล และด้านปฏิกริยาการตอบสนอง ด้วยการพูดเพื่อให้อยู่รอดได้อย่างรวดเร็ว ความกดดันเกิดขึ้นเมื่อมีการถามถึงชาติพันธุ์มลายูปาตานีที่ผิดแผกจากข้อมูลอันประจักษ์ในปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานประเภทศิลปะวีดิทัศน์ (Video Art) ถอดสัญญาณและโครงสร้างจากการลงพื้นที่ภาคสนามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งลงพื้นที่สังเกต สอบถาม และสัมภาษณ์ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางองค์ประกอบศิลป์ที่ชื่อว่า “Video Art : MYPATANI” เป็นความคิดที่เด็ดขาดตายตัว ต่อรอง และปฏิเสธไม่ได้ในพื้นที่เป็นความคิดที่มักจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับความเป็นเผด็จการสำหรับสภาวะสมัยใหม่ การปฏิเสธไม่ได้แสดงออกผ่านการอ้างอิงในหลักวิทยาศาสตร์ เผด็จการที่ตอกย้ำอุดมการณ์ความเป็นปัจจุบันแสดงความจริงที่ตายตัวแห่งการเกิดขึ้นของสถานการณ์ความรุนแรง ณ ปัจจุบัน แต่คุณลักษณะแบบนี้ไม่ได้มีอยู่แต่เผด็จการในระบอบการเมืองใด การเมืองหนึ่ง ศาสนาถูกนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญสำหรับ

การสถาปนาอำนาจทางการเมืองมีหน้าที่ในลักษณะเดียวกัน ถึงแม้การต่อรองกับศาสนาจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในหลากหลายศาสนา แต่ศาสนาที่หลุดออกมาจากกรอบของการต่อรองการแลกเปลี่ยนหรือการยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น ดังเช่น ศาสนาอิสลามที่ผู้คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือ นั้นมีอัตลักษณ์และการแสดงออกปฏิบัติที่ชัดเจน กลับถูกละเลยให้เกิดความไม่เข้าใจ เห็นต่าง ถูกนำมาเป็นประเด็น เพียงเพราะความไม่เข้าใจจริงต่อความเป็นชาติพันธุ์ของบริบทสังคมในพื้นที่ ซึ่งสามารถกระทำได้เพียงจิตวิญญาณที่มวลสมาชิกจะต้องจงรักภักดีมอบอุทิศกายและใจให้กับศาสนาหรือพระผู้เป็นเจ้าของท่านั้น จึงจะมีชีวิตที่เหลือปกติสุขได้ ภายใต้ภาวะการกดดันของการแสดงออกซึ่งชาติพันธุ์และอัตลักษณ์แห่งความป็นมลายูปาตานี

สรุปและข้อเสนอแนะ

การเลือกข้อจำกัดในบริบทสังคมแต่ละบริบทย่อมมีอัตลักษณ์อันมีศักยภาพที่เป็นไปได้และเหมาะสมตรงประเด็นอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งบุคคลพึงประเมินในแง่การยอมรับได้ในพื้นที่ต่อการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่และความสำคัญโดยการเปรียบเทียบในเรื่องของความเชื่อทางศาสนาเป็นหลัก ความเป็นพหุวัฒนธรรมให้ถูกนำมาเป็นใจกลาง เพื่อคุณลักษณะหลากหลายประการที่ยั่งยืนตลอดจนมีความเหมาะสมตรงของการให้คุณค่ามนุษย์ตรงประเด็นและกว้างขวาง อาจต้องตัดสินใจเรื่องนัยสำคัญเปรียบเทียบของอัตลักษณ์ต่างๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เพราะจะเป็นการยากที่จะจินตนาการว่าบุคคลได้ทำการพิจารณาการมีอัตลักษณ์ทางเลือกด้วยการค้นพบอัตลักษณ์ของตน จะหมายถึงปรากฏการณ์แห่งธรรมชาติ โดยแท้แห่งโลกมนุษย์ในความเป็นจริงแล้วเราทำการเลือกได้โดยปริยาย จะเกี่ยวกับลำดับความสำคัญที่สามารถกำหนดให้แก่สายสัมพันธ์นั้นได้ ผ่านการใคร่ครวญอย่างรอบคอบด้วยตนเองแบบไม่ถูกบังคับ

การศึกษาด้านการสร้างสรรคผลงานศิลปะวีดิทัศน์ (Video Art) จากการลงพื้นที่ภาคสนามสามารถทำได้หลายด้าน ผู้วิจัยเสนอแนะให้ผู้สนใจด้านภาพสะท้อนศึกษาศิลปะสมัยใหม่จากงานต่างประเทศและจำเป็นต้องเปิดกว้างให้กับมุมมองด้านการแสดงออกของศิลปะ ที่สามารถสะท้อนสังคมได้ที่ไม่ใช่เพียงภาพวาด 2 มิติ ผลงานประติมากรรม 3 มิติ หรือแม้กระทั่งภาพพิมพ์ทุกประเภทในยุคโลกาภิวัตน์ให้แก่ผู้ทั้งเสพงานศิลปะหรือขบวนการด้านการปกครองในพื้นที่ เพื่อให้เปิดกว้างมากยิ่งขึ้นและทันต่อโลกยุคสมัยใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อกระแสดึงดูดเรื่องราวจึงเห็นถึงความต่างด้วยการยอมรับความหลากหลายของบริบทด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรม และศาสนา

กิตติกรรมประกาศ

“Video Art : MY PATANI” ผู้วิจัยได้รับการอนุเคราะห์จากคณาจารย์ นักวิจัยท้องถิ่น นักเคลื่อนไหว นักช่วยเหลือสังคมในพื้นที่ ทั้งสละเวลาเพื่อให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำ ทางออกของการบอกกล่าวสิ่ง

ที่เกิดขึ้น ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ช่วยเหลือด้านการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง และขอขอบพระคุณผู้ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปจนกระทั่งเพื่อนร่วมงานและครอบครัวของผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ กันภัย. 2551. จิตวิทยาการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: เจริญบุญการพิมพ์.
- กุลธิดา สามะพุทธิ และคณะ. 2552. พลังชีวิต พลังใจ ห้าสิบเสียงจากผู้หญิงชายแดนใต้. กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- คนข่าว 2499. 2554. ไชยบมปริศนา “ไฟใต้”. กรุงเทพมหานคร: ส. เอเชียเพรส.เจอะอัปเดตเลาะ เจ๊ะสอเหาะ. 2555. นิทรรศการศิลปะ “รูปลักษณะของชาวมลายูท้องถิ่นปัตตานี”. กรุงเทพมหานคร: หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ.ชาญณรงค์ บุญหมุน และคณะ. 2554. อารมณกับจริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา.
- ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. 2552. เกาะตติวิฤตไฟใต้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักหัวใจเดียวกัน.
- ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. 2552. ใต้ความทรงจำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักหัวใจเดียวกัน.
- ชญาณ์ทัต ศุภชลาศัย. 2555. ไม้ค้ำ ลาก้อง 10 มโนทัศน์ในพรมแดนชีวิต.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.ชนิดา จรรยาเทศ. 2551. เผchyภัยคุกคามโลก ศตวรรษที่ 21 กับความมั่นคงที่ยั่งยืน.กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ชะลูด นิมเสมอ. 2544. องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ชุมพร สังขปริชา. 2531. ปรัชญาและทฤษฎีการเมืองว่าด้วยธรรมชาตินมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซิลเวีย มาร์ติน. วีดิโออาร์ต.

- ซุฟอัม อุษมาน. 2547. **อิสลามวิถีแห่งสันติภาพ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อิสลามิกอะเคเดมี
- ทวีรัตน์ กุลดำรงวิวัฒน์. 2551. **จิตวิทยาการออกแบบ**. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ชาม คนสัญจร. 2550. **บันทึกไฟใต้...แต่ครูผู้เสียสละ**. กรุงเทพมหานคร :
- วิริยะ ฐรกิจ และ ธนศ อภรณ์สุวรรณ. 2555. **ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ปิยศิลป์ นุสสถาพร. 2555. **ความเรียงว่าด้วยต้นกำเนิดและรากฐานแห่งความไม่เท่าเทียมกันของมวลมนุษยชาติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์
- ปกรณ์ สิงห์สุริยา. 2555. **THE BIG QUESTIONS Philosophy 20 คำถามสำคัญของปรัชญา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- ประมวล เพ็งจันทร์. 2555. **เดินสันติปัตตานี**. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมีนคองการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ ไชยทองพันธ์. 2552. **เขาคาวา (ส.ส. นัจมุดดิน) เป็นกบฏ-ปล้นปืน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายใยประชาธรรม
- ปรัชญ์ พิมาณแมน. 2554. **นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัย “อัตตะ วิถีใต้”**. ณ หอศิลป์ แอด บอง แกลเลอรี บองมาร์เช่ มาร์เก็ตพาร์ค กรุงเทพมหานคร.
- ปาพจน์ หนูนภักดี. 2553. **หลักการและกระบวนการออกแบบงานกราฟิกดีไซน์**. นนทบุรี : ไอดีซี9
- ปริญญา โรจน์อารยานนท์. 2549. “**ความรู้พื้นฐานของการออกแบบตัวพิมพ์ไทย**” จาก <http://www.fOnt.com/forum/index/php/topic,5296.0>
- พีระพงษ์ มานะกิจ. 2554. **มหากาพย์ 3 จังหวัดชายแดนใต้**. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- พรรณพิมล สะโรชะมาศ. 2538. **บทบาทของหนังสือมุสลิมในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูฮำหมัดอายุบ ปาทาน. 2556. **กระบวนการสันติภาพปัตตานีในบริบทอาเซียน**. ปัตตานี : ภาพพิมพ์รักษ์มนัญญา สมเทพ. 2548. **วรรณกรรมการเมืองรางวัลพาลแว่นฟ้า ครั้งที่ 3. ตานะฮ์อุมิ แผ่นดิน มาตุภูมิ**. กรุงเทพมหานคร: ตาตา พับลิเคชั่น.
- วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2550. **ที่เกิดเหตุ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ Open books.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. 2553. **วิสัยทัศน์ศิลปกรรม**. กรุงเทพมหานคร : สันติศิริการพิมพ์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. 2545. **ประวัติศาสตร์ศิลป์และการออกแบบ**. กรุงเทพฯ : สันติการพิมพ์
- ศุภรา จันท์ชัดฟ้า. 2549. **ความรุนแรงในสายหมอก : สิ่งให้เห็นและเป็นไปในสนามจังหวัดชายแดนใต้**. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- สิริอร วิชชาวุธ และคณะผู้เขียน. 2547. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุนีย์ ประสงค์บัญญัติ. 2553. **แนวความคิดฮาปัทสของปีแอร์ บูร์ดิเยอ กับทฤษฎีทางมนุษยวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สุพจน์ ด่านตระกูล. 2552. **5 ปีไฟใต้. วารสารสามเดือนเพื่อการอ่าน. 7 (1) 117.**
- สุภางค์ จันทวานิช. 2551. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2555. **ทฤษฎีสังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ทวี. พรินท์.
- สุริชัย หวันแก้ว. 2550. **ยุติไฟใต้**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส.
- สุริชัย หวันแก้ว. 2551. **กำเนิดไฟใต้**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส.
- โสภาค สุวรรณ. 2536. **ปูลากง**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจเทรดดิ้ง.

- ยูทา โกรเซนิค. 2557. “ศิลปะต้องเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเร
มิฉะนั้น ก็ จะปราศจากความซื่อสัตย์ ”.
สำนักพิมพ์ทัสเซน
- ยูทา โกรเซนิค. 2557. “หากต้องหลีกเลี่ยงการค้นหา
รูปแบบใหม่ๆไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม นั้น
หมายถึงการหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้ากับ
ประวัติศาสตร์ของศิลปะ”. สำนักพิมพ์ทัสเซน
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2555. คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิด
อย่างวิพากษ์ จากวาทกรรมของอัตบุคคล ถึง
จุดเปลี่ยนของอัตตา. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อิสรา ศานติศาสน์. 2553. นปีมุฮัมมัด ความเมตตา
แห่งมนุษยชาติ. กรุงเทพมหานคร: มาร์ค
เอ็มพรินด์.
- อัมมาร สยามวาลา. 2549. ความขัดแย้งระหว่างการ
พัฒนากับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อับดุลมะญีต อับดุลรออูฟ. 2551. อิหม่านอ่อน. สงขลา:
สำนักพิมพ์เตาปะฮู.
- เอก ตังทรัพย์วัฒนา และอรอร ภูเจริญ. 2552. ปัญหา
3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเสนอแนะเชิง
นโยบาย. กรุงเทพมหานคร: วี พรินท์.
- อารยา ราษฏร์จำเริญสุข. 2552. “รู้ ้หลักกับศิลป์
ประเด็นทัศนศิลป์และลายลักษณ์ว่าด้วยศิลปะ”
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คำสมัย